

ZAQATALA QADINLARI MÜHARİBƏ İLLƏRİNDƏ

Alman faşizmi üzərində tarixi qələbəmizin 75 illiyi yaxınlaşır. Aylar, illər bir-birini əvəz etdikcə bu qələbəni qazananların döyüş və əmək qəhrəmanlıqları bizim üçün daha da qiymətli olur. Müharibə Zaqatalanın qəhrəman oğul və qızlarını sınağa çəkdi. Müharibənin ilk günlərində minlərlə Zaqatalalı cəbhəyə - faşizmə qarşı mübarizəyə yollandı. Arxa cəbhədə qalanlar da böyük qələbənin əldə edilməsi üçün hər çür məhrumiyətlərə sinə gərərək gecə-gündüz demədən çalışdılar.

Böyük qələbənin əldə edilməsində Zaqatala qadınlarının çox böyük əməyi olmuşdur.

Qəhrəman qadınlarımızın bir hissəsi müharibənin ilk günlərindən könüllü olaraq cəbhəyə getmiş, kişilərlə çiyin-niyinə alman faşistlərinə qarşı mübarizə aparmışlar. O illərdəki "Zaqatala" qəzetinin səhifələrində bununla əlaqədar çoxlu yazılara rast gəlmək mümkündür.

Yazıların birində rayon partiya komitəsinin təslimatçısı Səkinə Zamanovanın könüllü olaraq döyüşən orduya getməsindən söz açılır. Qəzetin 1941-ci il 15 iyul tarixli sayında Dövlət Bankı Zaqatala şöbəsinin işçisi Raqojina Yekaterinanın könüllü olaraq cəbhəyə getmək üçün hərbi komissarlığa gəlməsindən bəhs edilir. Qəhrəman qadınlarımızdan Bilqəys Qasımova da müharibənin ilk günlərindən könüllü olaraq cəbhəyə getmiş, zenit artilleriya hissəsində xidmət etmişdir. O, alman faşizminə qarşı qəhrəmanlıqla vuruşmuş, döyüş şücaətinə görə bir çox orden və medallarla təltif olunmuşdur.

Rayonumuzun tanınmış idmançısı Şaziyyə Mustafayeva təyyarəçilik kursunu bitirərək, pilot, radio operator peşəsinə yiyələnmişdir. O, müharibə illərində Yevlax aeroportunda baş operator olmuşdur.

Arxa cəbhədəki qadınlarımız da qələbəni yaxınlaşdırmaq üçün böyük fədakarlıqla çalışmış, yüksək vətənpərvərlik nümunəsi göstərmişdirlər.

Qəhrəman ana və bacılarımızın ən parlaq vətənpərvərlik nümunəsi 1941-ci ilin 23 avqustunda onların Sovet Azərbaycanının bütün qadınlarına müraciəti olmuşdur. Müraciətdə deyilir:

- Əziz rəfiqələrimiz, cəbhəyə etdiyimiz yardım çox böyükdür, lakin daha böyük olmalıdır. Vətən müharibəsi cəbhələrində qəhrəmanlıqla vuruşan qardaşlarımıza ana qayğısı və nəvazişi ilə baxmalıyıq.

...Əziz bacılarımız, ən şiddətli şaxtada döyüşçülərimizin və komandirlərimizin isti paltarla təmin edilməsi sizdən asılıdır. Öz əlimizlə onlar üçün isti paltar tikək, corab, əlcək toxuyub göndərək.

...Azərbaycan qadınları! Xalq Müdafiə Fondu yaratmaq uğrunda qüdrətli hərəkət bütün ölkəni bürümüşdür. Artıq vəsaitimizi, qiymətli şeylərimizi, qızıl, gümüş əşyalarımızı, misimizi, qalayımızı, nikelimizi-cəbhəyə lazım olan hər şeyimizi bu fonda verək. Şübhə yoxdur ki, Vətən müharibəsinin bu ciddi zamanında Azərbaycan qadınları ümumxalq işinə öz paylarını verəcəklər.

Bu müraciətnaməni imzalayan biz, aşağıdakı qadınlar müdafiə fonduna göstərilən əşyaları veririk:

Aslanova Çimnaz - 1 qızıl qol saati, 1000 manat pul

Əlizadə Zeynəb - 1 qızıl qol saati

Babazadə Leyla - 2 qızıl üzük, 1000 manat pul, mis qablar

Sultanova Hökümə - 1 qızıl üzük, 1 gümüş stəkanaltı, mis qablar.

Cəfərova Əminə - 1 qızıl üzük, gümüş qablar

Xanməmmədova Leyla - 6 gümüş çay qaşığı, 500 manat

Nəsirova Ceyran - 1 qızıl üzük, gümüş qədəhlər, mis qablar

Məmmədova Əzizə - 1 qızıl üzük, 6 gümüş bıçaq, 300 manat pul

Kərimova Firuzə - 1 cüt qızıl sırğa, 1 sap qızıl pul, 1 qızıl monoqramma, üstündə brilyant qaş olan 1 sancaq, 6 yaqut daşı

Siyahıda Əliyeva Sara, Quliyeva Rahilə, Əşrəfova Məsumə, Babayeva

Səriyyə, Sadıqova Xanımana, Kərimova Zəhra, Tahirova Tahirə, Vəzirova Mədinə kimi onlarca mərd qadınlarımızın adları və onları Müdafiə Fonduna verdiyi qiymətli əşyalar qeyd olunmuşdur.

Zaqatalanı əhatə edən dağların o tayından alman toplarının gurultusu gələn bir zamanda, müharibənin necə nəticələncəyi məlum olmadığı bir vaxtda qadınlarımızın belə təşəbbüslə çıxış etmələri əsl qəhrəmanlıq nümunəsi, qələbəyə olan inamın parlaq təcəssümü idi.

Qadınlarımızın cəbhəyə köməyi, fədakarlığı diqqətdən kənar qalmırdı. Qəhrəman döyüşçülərimiz onlara çoxlu təşəkkür məktubları göndərirdilər.

"Zaqatala" qəzetinin 20 sentyabr 1941-ci il sayında belə məktublardan biri verilmişdir. Təşəkkür məktubunda deyilirdi:

- Əziz, doğma bacılarımız!

Bünyadova, Məmmədova, Darçınova və başqaları! Sizin namuslu əlləriniz ilə qazanılmış böyük və qiymətli posilkanızı biz komandanlığın döyüş tapşırıqlarını yerinə yetirdiyimiz zaman al-dıq. Biz döyüşçülər sizin bizə qarşı bəslədiyiniz səmimiyyətə və mənəətə qarşı sevinc hisslərimizi ifadə etməkdə çətinlik çəkirik.

Hörmətli bacılar! Biz onu yəqin bilirik ki, bizim arxamız qırılmazdır. Xalqımızın diqqətindən silinməyən qəhrəman qoşunlarımız məğlubedilməzdir.

Bütün bu qeyd etdiklərimiz, məqalənin həcmi imkan vermədiyindən qeyd edə bilmədiklərimiz bir daha göstərir ki, Zaqatala qadınları alman faşizminin məhv edilməsində böyük qəhrəmanlıq və fədakarlıqlar göstərmişdilər. Odur ki, bu günümüz üçün görk olacaq bu qəhrəmanlıq və fədakarlıqla fəxr etməyə hər birimizin haqqı vardır.

**Həşim İsmayılov,
Pedaqoji elmlər namizədi,
AJB-nin üzvü,
"Qızıl Qələm mükafatı laureatı".
Zaqatala rayonu, Sumaylı kəndi**